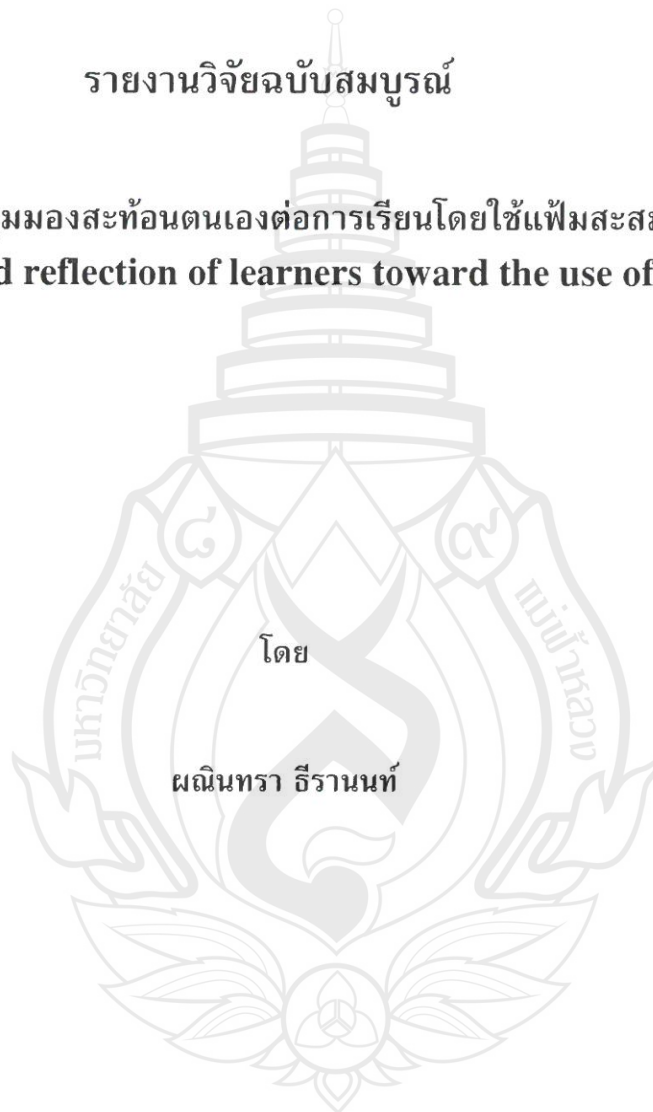

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ทัศนคติและมุมมองสะท้อนตนเองต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
The attitudes and reflection of learners toward the use of portfolio

โดย

ผศ.ดร. อธิรัตน์

งานวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554

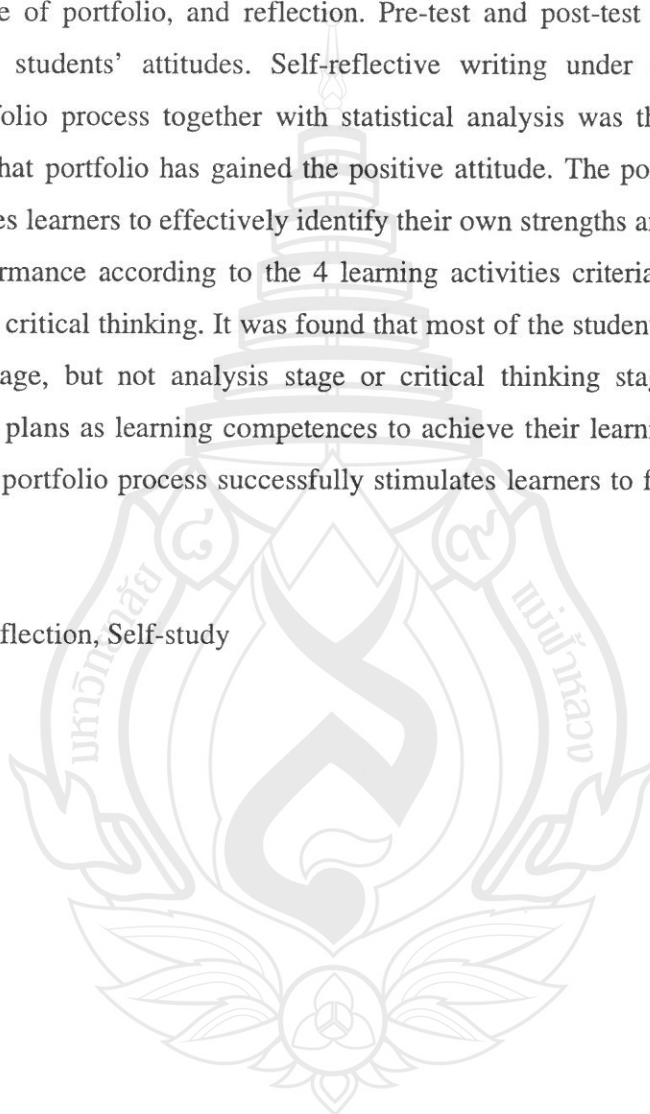
บทคัดย่อ

การทำแฟ้มสะสมงานเป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้กระตุ้นความคิดของผู้เรียน งานวิจัยนี้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อแฟ้มสะสมงานและภาพสะท้อนการเรียนรู้ผ่านการใช้แฟ้มสะสมงานของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจำนวน 40 คน ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงานพร้อมทั้งเขียนสะท้อนภาพตนเองโดยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามก่อนและหลังกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน ผู้วิจัยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม และใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีทัศนคติต่อกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานที่เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น และจากการวิเคราะห์การเขียนสะท้อนภาพตนเองของผู้เรียน นักศึกษาบอกจุดแข็ง จุดอ่อนในการเรียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้เสนอแนวทางแก้ไขพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของตนเอง ผ่านการแบ่งระดับความคิดในการสะท้อนภาพตนเองเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความคิดเชิงระลึกได้ (Recollection) ความคิดเชิงประเมิน (Evaluation) ความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analysis) และ ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดจัดอยู่ในประเภทความคิดเชิงระลึกได้ แต่ยังไม่สามารถคิดเชิงวิเคราะห์ หรือ คิดเชิงวิพากษ์ ได้ นักศึกษาเรียนรู้การวางแผนจัดการเวลาและวางแผนการเรียนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากระบวนการทำแฟ้มสะสมงานและการทำภาพสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถช่วยสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างดี

Abstract

Portfolios were tested as one of alternative tools to stimulate students' reflection. Forty English-major students studying a course titled, Academic English 1 at Mae Fah Luang University, Thailand was selected as the subjects. Two main objectives were attested: attitude towards the use of portfolio, and reflection. Pre-test and post-test questionnaires were implemented for students' attitudes. Self-reflective writing under six controlled questions through portfolio process together with statistical analysis was then combined. The findings revealed that portfolio has gained the positive attitude. The portfolio process and reflection encourages learners to effectively identify their own strengths and weaknesses of their language performance according to the 4 learning activities criteria: recollection, evaluation, analysis and critical thinking. It was found that most of the students were able to think at recollection stage, but not analysis stage or critical thinking stage. Moreover, learners set up learning plans as learning competences to achieve their learning goals. The results indicate that the portfolio process successfully stimulates learners to formulate their own self-study.

Keywords Portfolio, Reflection, Self-study

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยหลายภาคส่วน ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษารายวิชา Academic English 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้ช่วยเหลือจนงานวิจัยนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ Dr. Mable Chan แห่ง Hongkong Polytechnics University ที่ให้คำแนะนำ และจุดประกายความคิดการทำวิจัยในหลายแง่มุม

ท้ายที่สุดขอขอบคุณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งถือเป็นงานวิจัยชิ้นแรกในสาขาภาษาอังกฤษของผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

งานวิจัยนี้มีชื่อว่า “ทัศนคติและมุมมองสะท้อนตนเองต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อแฟ้มสะสมงาน และ ภาพสะท้อนตนเองต่อการเรียนผ่านการใช้แฟ้มสะสมงานของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจำนวน 40 คน ในการศึกษา วิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ทัศนคติในงานวิจัยนี้ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และความคิดเห็นของผู้เรียน ส่วนภาพสะท้อนตนเอง หรือ reflection เป็นแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เปรียบต่าง หาเหตุผล วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของตนเอง รวมถึงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เอง ในประเทศไทย ปัจจุบัน งานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนตนเองเริ่มเป็นที่นิยม เพราะสามารถดึงความคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ส่วนแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่ใช้เชื่อมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัดทัศนคติ และใช้การเขียนภาพสะท้อนตนเองวัดระดับความคิดของผู้เรียน โดยในการวิเคราะห์ใช้เกณฑ์ของ Mansvelder-Longayroux, Beijaard, Vermunt & Verloop (2007) แบ่งระดับความคิดในการสะท้อนภาพตนเองเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความคิดเชิงระลึกได้ (Recollection) ความคิดเชิงประเมิน (Evaluation) ความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analysis) และ ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หรือ Content analysis จากนั้นจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม นับความถี่ของการเกิด แล้วจึงสังเคราะห์ผลการวิจัย และสรุปผล

ผลการวิจัยด้านทัศนคติ พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำแฟ้มสะสมงาน และกระบวนการในการทำแฟ้มสะสมงาน ส่วนด้านภาพสะท้อนตนเอง พบว่า ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตนเอง และคิดได้ในระดับความคิดเชิงระลึกได้ จึงควรมีการพัฒนาผู้เรียนในด้านความคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์ รวมถึงการพัฒนาผู้สอนให้คิดได้ในระดับเดียวกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ii
กิตติกรรมประกาศ	iii
บทสรุปผู้บริหาร	iv
สารบัญ	v
สารบัญตาราง	vii
สารบัญภาพ	viii
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 คำจำกัดความของแฟ้มสะสมงาน	7
2.2 ประโยชน์ของแฟ้มสะสมงาน	8
2.3 ข้อจำกัดของการทำแฟ้มสะสมงาน	9
2.4 องค์ประกอบแฟ้มสะสมงาน	10
2.5 กระบวนการสร้างแฟ้มสะสมงาน	10
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำแฟ้มสะสมงาน	11

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	14
3.1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	14
3.2	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	15
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	16
3.4	ขั้นตอนการทําวิจัยและการวิเคราะห์ผลการวิจัย	18
บทที่ 4	ผลการวิจัย	21
4.1	ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการทําแฟ้มสะสมงาน	21
4.2	การเขียนภาพสะท้อนตนเอง	26
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	29
5.1	สรุปผลการวิจัย	30
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	30
5.3	ข้อเสนอแนะ	32
เอกสารอ้างอิง		32

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1 แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย	17
ตารางที่ 4-1 ทศนคติของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน	22
ตารางที่ 4-2 ทศนคติของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้ม สะสมงาน	24
ตารางที่ 4-3 ทศนคติของผู้เรียนต่อข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงาน	25
ตารางที่ 4-4 ทักษะภาษาสมรรถภาพในการเรียน ความสามารถในการ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้	26

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3-1 แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาของปัญหา

ในระบบการศึกษา สิ่งที่สำคัญ คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน จะประกอบด้วยผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร เนื้อหา สื่อ การวัดประเมินผล โดยมีสิ่งสำคัญก่อนจะสร้างกระบวนการเรียนการสอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนให้ชัดเจน และกำหนดวิธีการวัดประเมินผลที่เหมาะสม หรืออาจกล่าวได้ว่า วิธีการวัดประเมินผลมีส่วนสำคัญในการสร้างภาพสะท้อนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป

การวัดประเมินผลที่สำคัญที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน คือ การสอบ โดยการสอบแบ่งเป็น การสอบกลางภาค (Mid-term exam) และ การสอบปลายภาค (Final exam) การวัดประเมินผลแบบนี้เป็นการวัดประเมินผลแบบดั้งเดิม (Traditional assessment) ที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การวัดประเมินผลดั้งเดิมนี้นิยมใช้กันมากเนื่องจากเป็นวิธีที่ประหยัดเวลาสำหรับผู้สอนในการประเมินผลการเรียน คะแนนที่ผู้สอนได้เกิดจากการตรวจข้อสอบ จากนั้นจะถูกแปรผลเป็นเกรดภายในระยะเวลาอันสั้นแต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ นักการศึกษาหลายคนเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับการวัดประเมินผลด้วยการสอบดังกล่าว (Barrett, 2001; Klenowsky, 2002; Phoomaphooti, 1999; Wongphai, 1998) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันเน้นไปที่การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน แต่การวัดประเมินผลดั้งเดิมกลับเน้นที่ผู้สอนเป็นหลัก โดยให้ผู้สอนเป็นผู้ตัดสินแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงกล่าวได้ว่า การวัดประเมินผลแบบนี้ไม่ได้เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อีกทั้ง การวัดประเมินผลแบบนี้ก็ไม่ได้สะท้อนผลจากการพัฒนาตนเองของผู้เรียน หรือ ไม่ได้สะท้อนสมรรถภาพ (Competence) ในการเรียนนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากผลที่วัดเป็นคะแนนนั้นสะท้อนผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ แต่ไม่รวมการวัดผลด้านอื่น ๆ เช่น เจตคติ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ฯลฯ ของผู้เรียน

จากข้อเสียของการวัดประเมินผลแบบดั้งเดิมที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความพยายามจากนักวิจัยด้านการศึกษาในการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลที่ครอบคลุมภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอน (Davies

& LeMahieu, 2003; Genesee & Upshur, 1996) ที่เรียกว่า การวัดประเมินผลตามสภาพจริงหรือ Authentic assessment การวัดประเมินผลแบบใหม่นี้ มีข้อดีหลายประการ เช่น เป็นการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้สอน (Teaching-learning collaboration) เป็นการวัดผลแบบทีละขั้นตอนในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Step by step evaluation) และสามารถวัดการพัฒนาความคิดของผู้เรียน (Self-improvement) ได้อีกด้วย

การวัดประเมินผลตามสภาพจริง มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน (Diary) การสังเกต (Observation) การทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นต้น และการทำแฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการหนึ่งที่ยืมใช้ในการวัดประเมินผลเรียนการสอนตามสภาพจริงในประเทศไทย

ขั้นตอนการทำแฟ้มสะสมงานจะเริ่มจากผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดสิ่งที่เป็นความสนใจร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้แนวทางและประเมินผลในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน การทำแฟ้มสะสมงานจะสมบูรณ์เมื่อมีการเขียนภาพสะท้อนตนเอง (Reflective writing) โดยที่การเขียนภาพสะท้อนตนเองจะช่วยดึงกระบวนการคิด วิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ รวมถึงการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในการเรียนของตนเองออกมา (Mansveldter-Longayroux, Beijaard & Verloop, 2007) กล่าวคือ กระบวนการทำแฟ้มสะสมงานทำให้เกิดกระบวนการคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียน (Lynch & Purnawarman, 2004) ซึ่งจะผลักดันให้ผู้เรียนได้เครื่องมือทางความคิดในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วยตนเอง และสามารถนำกระบวนการคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนรู้ด้านอื่นในระบบการศึกษาและในชีวิตประจำวันต่อไป (Barrett, 2001; Beck, Livne & Bear, 2005)

การทำแฟ้มสะสมงานมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรก แฟ้มสะสมงานเป็นแหล่งสะสมงานที่กล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของความมานะพยายามและความตั้งใจในการเรียนรู้และการทำงานของผู้เรียน (Davies & LeMahieu, 2003; Genesee & Upshur, 1996; Purves & Quattrini, 1996) ประการที่สอง แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือสะท้อนพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mansveldter-Longayroux, Beijaard & Verloop, 2007) ดังที่ Hamp-Lyons (2003) กล่าวว่าแฟ้มสะสมงานเป็นแหล่งสะสมงานของผู้เรียน ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ในขณะที่ McMillan (2004) ยืนยันว่าแฟ้มสะสมงานเป็นกระบวนการ

วัดประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเป็นระบบ รวมถึงเป็นการประเมินผลผู้เรียนจากหลักฐานคือ ชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดร่วมกับผู้สอนนักวิจัยการศึกษาบางกลุ่มยังได้กล่าวด้วยว่าแฟ้มสะสมงานเป็นภาพสะท้อนความจริงเกี่ยวกับความมุ่งมั่นพยายาม ความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง การสะท้อนความสำเร็จในการเรียนรู้ที่มากกว่าด้านเดียว (Paulson, Paulson & Meyer, 1991) การทำแฟ้มสะสมงานจึงไม่ใช่เพียงการสะสมงานหรือเป็นเครื่องมือสะท้อนภาพการเรียนรู้เท่านั้น แต่มันยังเป็นเกณฑ์การวัดผลและวิธีประเมินผลที่สามารถทำออกมาในรูปของคะแนนและเกรดได้อีกด้วย (Hamp-Lyons, 2003; Taylor, 2003)

งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าการวัดประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานจะเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการวัดประเมินผลแบบนี้ และมุ่งเน้นไปที่การสำรวจทัศนคติทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลการวิจัยจากการศึกษาทัศนคติของผู้เรียนในด้านบวกที่มีต่อการทำแฟ้มสะสมงาน พบว่า แฟ้มสะสมงานช่วยกระตุ้นระบบความคิดของผู้เรียนและพฤติกรรมในด้านบวกของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานสามารถสร้างองค์ความรู้ไปพร้อม ๆ กับสร้างสมรรถภาพและประสิทธิภาพทางความคิดของผู้เรียน เช่น การมีวินัยในตนเอง และการกำหนดแผนการเรียนรู้ จากการที่ผู้เรียนมีความสุขในการทำแฟ้มสะสมงานและการสะท้อนภาพของตนเอง ทำให้ตีความได้ว่าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น (Çepni&Çil, 2009; Phoomaphooti, 1999) นอกเหนือจากทัศนคติด้านบวกของผู้เรียน ผลการวิจัยที่ผ่านมายังแสดงให้เห็นด้วยว่าการทำแฟ้มสะสมงานทำให้เกิดทัศนคติด้านลบกับผู้เรียนได้เช่นกันแต่ไม่มากนักเช่น ผู้เรียนพบว่าการทำแฟ้มสะสมงานมีประโยชน์แต่ผู้สอนไม่สามารถอธิบายกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานให้เห็นได้อย่างชัดเจน (Imhof & Picard, 2009)อีกประการหนึ่ง การทำแฟ้มสะสมงานและการวัดประเมินผลด้วยวิธีการนี้จะใช้เวลานานกว่าการวัดประเมินผลด้วยวิธีการอื่น (De Rijdt, Tiquet, Dochy & Devolder, 2006)

กล่าวโดยสรุปการทำแฟ้มสะสมงานไปพร้อมกับการทำภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนเป็นการสร้างการวัดประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน (Wongphai, 1998) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงานกระตุ้นวิธีการเรียนของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนได้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง จากนั้นสร้างวิธีการพัฒนาตนเองให้ไปถึงเป้าหมายที่ตนเองได้มุ่งหวังไว้ นอกจากนั้น

การทำแฟ้มสะสมงานไปพร้อมกับการทำภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนยังสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือ ที่เรียกว่า passive learning ให้เปลี่ยนแปลงเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือ active learning (Callahan, 1995; Mansvelder-Longayroux, Beijaard & Verloop, 2007)

สำหรับการศึกษาภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการทำแฟ้มสะสมงาน สามารถวิเคราะห์ได้จากหลักเกณฑ์ที่ใช้วัดความคิดของผู้เรียน 4 ประเภท (Mansvelder-Longayroux, Beijaard, Vermunt & Verloop, 2007) ได้แก่ การคิดแบบระลึก (Recollection) การคิดแบบประเมินผล (Evaluation) การคิดแบบวิเคราะห์ (Analysis) และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical processing) (ซึ่งต่อไปในงานวิจัยนี้จะใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากสื่อความหมายได้ชัดเจนกว่าการใช้ภาษาไทย) โดยผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าผู้เรียนสะท้อนความคิดได้ในระดับการคิดแบบระลึก และการคิดแบบประเมินผลเท่านั้น แต่ไม่สามารถคิดได้ถึงระดับที่จะทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง

จากงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่งานวิจัยเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานที่ผ่านมาจะศึกษาเฉพาะทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน มีส่วนน้อยที่ศึกษาเรื่องความคิดของผู้เรียน ทั้ง 4 ประเภทข้างต้นผ่านภาพสะท้อนตนเอง อาจกล่าวได้ว่า สมรรถภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือ Competence ยังไม่ได้รับการศึกษามากนัก ส่งผลให้ขาดผลการวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนความสามารถในการเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (Independent learner) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติ และภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนผ่านกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาอังกฤษ วิชาการ 1 เนื่องจากรายวิชานี้เป็นรายวิชาที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้ทั้งองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมถึงกระบวนการคิดด้วยตนเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้สอดคล้องอย่างมากกับการวัดประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงาน

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทัศนคติ และภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนผ่านกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นนักศึกษาที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 หรือ Academic English 1 ในภาคการศึกษาที่ 1/2553 จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 40 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ การนำวิธีการทำแฟ้มสะสมงานมาใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนั้น แนวคิดเรื่องการทำภาพสะท้อนตนเอง ยังสามารถทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบผู้เรียนและผู้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

แฟ้มสะสมงาน หมายถึง เครื่องมือสะท้อนภาพกระบวนการทางการเรียนรู้ และกระบวนการทางความคิดของผู้เรียน ที่สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์การวัดผลและวิธีประเมินผลที่สามารถทำออกมาในรูปของคะแนนและเกรดได้

ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เรียนทั้งด้านบวกและด้านลบ

ภาพสะท้อนตนเอง หมายถึง กระบวนการทางความคิดเห็นของผู้เรียนที่วัดรูปแบบความคิดของผู้เรียนได้จากหลักเกณฑ์ 4 ประเภท ได้แก่การคิดแบบระลึก (Recollection) การคิดแบบประเมินผล (Evaluation) การคิดแบบวิเคราะห์ (Analysis) และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical processing) ซึ่งต่อไปในงานวิจัยนี้จะใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากสื่อความหมายได้ชัดเจนกว่าการใช้ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษวิชาการ 1 หมายถึง รายวิชาหนึ่งที่ใช้สอนนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษปีการศึกษา 1/2553

องค์ความรู้ หมายถึง เนื้อหารายวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 และทักษะทางภาษาอังกฤษได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน

สมรรถภาพในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการคิด ความมีวินัย และความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินผลที่ไม่ได้วัดแต่องค์ความรู้ของผู้เรียน แต่สามารถใช้วัดสมรรถภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศตะวันตก โดยเฉพาะในอเมริกา เมื่อเกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรกที่ได้รับการปรับเปลี่ยน คือ การวัดประเมินผล มีการเปลี่ยนจากการวัดประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of learning) เป็นการวัดประเมินผลเพื่อเรียนรู้ (Assessment for learning) นั้นหมายความว่า การศึกษาจะไม่แยกการวัดประเมินผลออกจากการเรียนรู้ แต่จะรวมการวัดประเมินผลเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ การวัดประเมินผลตามสภาพจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการวัดประเมินผลที่เน้นการวัดประเมินผลพฤติกรรมเป็นหลัก ด้วยการให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตนเองไปพร้อมกับผู้สอนผ่านกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน

ในประเทศไทย การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นในระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งแต่คริสต์ศักราชที่ 1978 แต่การปฏิรูปการศึกษานั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการศึกษาในขณะนั้นไม่สามารถสร้างวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน รวมถึงเครื่องมือวัดประเมินผล การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นยังเน้นที่การวัดความจำของผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว ต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1996 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรให้วัดประเมินผลการเรียนรู้ผ่านการทำแฟ้มสะสมงาน โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) (Sirimahasakorn, 2001) และในเวลาต่อมาก็ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาลดับที่ 8 เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาวัดประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นหนึ่งในภารกิจของแผนพัฒนาการศึกษาลดับดังกล่าวด้วย

2.1 คำจำกัดความของแฟ้มสะสมงาน

คำจำกัดความของแฟ้มสะสมงานมีความหลากหลายแตกต่างกันไปจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าคำจำกัดความของแฟ้มสะสมงานจำแนกได้เป็น 2 แนวคิด แนวคิดหนึ่งให้คำจำกัดความว่า แฟ้ม

สะสมงานเป็นแหล่งสะสมงานของผู้เรียนอีกแนวคิดหนึ่งกล่าวว่าแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

McMillan (2004) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานเป็นแหล่งสะสมงานของผู้เรียนที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างที่ชัดเจน มีกระบวนการเก็บสะสมที่เป็นระบบ และสามารถใช้วัดประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้ในขณะที่ Paulson, Paulson & Meyer (1991) สนับสนุนแนวคิดที่ว่าแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากแฟ้มสะสมงานเป็นทั้งแหล่งสะสมชิ้นงานของผู้เรียน และยังสะท้อนความพยายาม ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

แฟ้มสะสมงานมีหลายประเภท แต่ทุกประเภทของแฟ้มสะสมงานจะมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่ การเป็นแหล่งสะสมงาน (Collection) การคัดสรร (Selection) และการสะท้อนภาพตนเอง (Reflection) (Hamps-Lyons, 2000) โดยผู้สอนมีหน้าที่กำหนดวิธีการให้คะแนน การตัดเกรดร่วมกับผู้เรียน (Taylor, 2003) นอกจากนั้น ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนที่สะท้อนออกมาจากการทำแฟ้มสะสมงานยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทำแฟ้มสะสมงานได้รับความนิยมในฐานะเครื่องมือวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังเช่นที่ Lirola & Crespo (2007) และ Gibbs (1995) กล่าวว่า การทำแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือในการวัดประเมินผลผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพมาก เนื่องจากในกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานประกอบด้วยชิ้นงานของผู้เรียนที่สามารถใช้แสดงพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถใช้แสดงสมรรถภาพการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย

2.2 ประโยชน์ของแฟ้มสะสมงาน

จากการที่นักวิจัยการศึกษาพบว่า การวัดประเมินผลแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัดมากในการประเมินผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง (Klenowsky, 2002) ประการหนึ่ง คือ การวัดประเมินผลแบบดั้งเดิมเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมใดๆ ในการประเมินผล การประเมินผลแบบนี้จึงขาดผลการประเมินด้านความสามารถในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน ในขณะที่การทำแฟ้มสะสมงานสามารถดึงผู้เรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลตั้งแต่ขั้นการวางแผนการเรียน กระบวนการเรียนรู้ จนกระทั่งถึงกระบวนการวัดประเมินผล ดังนั้น การทำแฟ้มสะสมงานจึงเป็นการวัดประเมินผลตนเองของ

ผู้เรียนที่สามารถชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงสิ่งที่ผู้เรียนควรปรับปรุงและกระบวนการคิดพัฒนาตนเองในอันที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่นในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura's ที่กล่าวว่าสิ่งนี้ คือ อภิปรีชา หรือ Metacognition

การทำแฟ้มสะสมงานยังมีประโยชน์ในฐานะที่เป็นหลักฐานของสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Davies & LeMahieu, 2003) โดยที่แฟ้มสะสมงานสามารถอยู่ในรูปของแฟ้ม กล่อง หรือ อิเล็กทรอนิกส์ ผลจากการทำแฟ้มสะสมงานจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปเป็นผู้สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ตลอดชีวิต (Callahan, 1995; Davies & LeMahieu, 2003; Mansvellder-Longayroux, Beijaard & Verloop, 2007) เนื่องจากผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ การวางแผน การเลือกสื่อที่ใช้ในกระบวนการเรียน การสะท้อนภาพตนเองระหว่างเรียน การประเมินตนเอง และการพัฒนาจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเอง

การทำแฟ้มสะสมงาน ยังช่วยลดความเครียดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เนื่องจากในกระบวนการทำจะมีการพูดคุยกันตลอดเวลาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้การทำแฟ้มสะสมงานจึงช่วยจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตลอดเวลา (Davies & LeMahieu, 2003; Gibbs, 1995)

นอกจากนั้นในกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน ยังเป็นการกระตุ้นความคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผ่านการวิเคราะห์ตนเอง (Barrett 2001; Beck, Livne & Bear, 2005; Lynch & Purnawarman, 2004) Zeichner & Wray (2001) ยังกล่าวด้วยว่า การทำแฟ้มสะสมงานทำให้ผู้เรียนได้คิดเชิงลึกในการที่จะสร้างทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ข้อจำกัดของการทำแฟ้มสะสมงาน

แม้ว่าแฟ้มสะสมงานจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดประเมินผล แต่แฟ้มสะสมงานก็มีข้อจำกัดข้อจำกัดที่สำคัญที่สุด คือ การทำแฟ้มสะสมงานมีกระบวนการที่กินระยะเวลานาน ตั้งแต่ขั้นตอนแรก ต้องมีการเตรียมเกณฑ์ที่จะใช้วัดประเมินผล ผู้สอนต้องเตรียมตัวที่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำผู้เรียนในการคิดอย่างเป็นระบบ การออกแบบแฟ้มสะสมงาน การวางแผนในแต่ละขั้นตอนจะมีความละเอียด (McMillan, 2004; Oermann, 1999) การทำแฟ้มสะสมงานจึงต้องการเวลา ความเชี่ยวชาญ และความใส่ใจสูง

นอกจากนั้น ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของการทำแฟ้มสะสมงาน คือ การให้คะแนนอาจมีความลำเอียง ใช้ความรู้สึกมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Lynch & Shaw, 2005)

2.4 องค์ประกอบแฟ้มสะสมงาน

แฟ้มสะสมงานประกอบด้วยหลายส่วน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เพื่อน (Davies & LeMahieu, 2003) โดยผู้เรียนและผู้สอนจะเป็นจุดเน้นในการทำวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากงานวิจัยนี้จะศึกษาภาพสะท้อนของผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจะสะท้อนภาพตนเองได้ก็ต้องผ่านกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานกับผู้สอน

2.5 กระบวนการสร้างแฟ้มสะสมงาน

คุณค่าของกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน คือ การประเมินความสำเร็จของผู้เรียนผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำในทุกขั้นตอนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเลือกชิ้นงานที่จะนำมาเสนอในแฟ้มสะสมงานด้วยตนเอง การเลือกชิ้นงานมีความสำคัญเนื่องจากชิ้นงานจะเป็นหลักฐานสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยชิ้นงานจะถูกเก็บอยู่ในรูปแบบของแฟ้ม กล่อง หรืออะไรก็ได้ Escobar (2001) และ Gibbs (1995) ให้ข้อเสนอแนะขั้นตอนการเรียนรู้ผ่านการทำแฟ้มสะสมงาน ดังนี้

- กำหนดวัตถุประสงค์
- ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดเกณฑ์วัดประเมินผลที่ชัดเจน
- สร้างรูปแบบการวัดประเมินผลที่สามารถวัดได้ทั้งองค์ความรู้ของผู้เรียนและสมรรถภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- เลือกงานและชิ้นงานให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น รวมถึงเป็นชิ้นงานที่จะใช้เขียนภาพสะท้อนตนเอง
- ผู้เรียนและผู้สอนตกลงเวลาในการประเมินตนเอง และเวลาที่ผู้สอนจะให้คำแนะนำกับผู้เรียนตัวต่อตัว

ในกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน ผู้เรียนจะต้องได้รับคำแนะนำจากผู้สอนเกี่ยวกับหลักการเลือกชิ้นงานที่สำคัญสำหรับนำมาเป็นตัวแทนที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น งานเขียน บทความ งานกลุ่ม รายงาน บทความหนังสือพิมพ์ที่ผู้เรียนอ่าน โดยชิ้นงานที่เลือกมาเหล่านี้จะต้องสามารถเป็นตัวแทนความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียน และเหนือสิ่งอื่นใดชิ้นงานเหล่านี้ต้องสะท้อนภาพผู้เรียนได้ในทุกด้าน การสะท้อนภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในผู้เรียนควรถูกจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นระบบผ่านเครื่องมือ คือ แฟ้มสะสมงาน Bintz & Harste (1991) โดยการสะท้อนภาพตนเองนี้เป็นแนวทางการวัดประเมินผลตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวัดประเมินผลแบบดั้งเดิมไม่สามารถจะทำได้ การสะท้อนภาพตนเองเป็นการย้อนมองตนเองตั้งแต่การเริ่มกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ การทำชิ้นงาน การเลือกชิ้นงาน จุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองในการเรียนรู้ วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินความก้าวหน้าของตนเอง และการนำวิสัยทัศน์ที่ได้จากการสะท้อนภาพตนเองไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Gibbs, 1995; Manvelder-Longayroux, Beijaard & Verloop, 2007)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำแฟ้มสะสมงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำแฟ้มสะสมงาน จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.6.1 การเขียนภาพสะท้อนตนเองในแฟ้มสะสมงานเพื่อพัฒนาผู้สอน

ในการพัฒนาการสอน ผู้สอนสามารถทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินวิธีการสอนของตนเองและหาวิธีการในการพัฒนาตนเองต่อไปได้ (Farrell, 1999; Griffiths, 2000; Henderson, 1996; Jay & Johnson, 2002) ดังที่ Henderson (1996) กล่าวว่า “If you, as a teacher, are not thoughtful about your professional work, how do you expect your students to be thoughtful about their learning”

Farrell (1999) ได้ศึกษาการเขียนภาพสะท้อนตนเองผ่านการทำแฟ้มสะสมงานในผู้สอนภาษาต่างประเทศชาวเกาหลี ผลการวิจัยพบว่าผู้สอนสามารถพัฒนาตนเองได้มากขึ้น โดยคิดไปได้ถึงระดับความคิดเชิงวิพากษ์ในบางครั้ง แต่ความคิดเชิงวิพากษ์สามารถเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนหากมีการฝึกฝนมากขึ้น ดังที่ Mansvellder-Longayroux, Beijaard & Verloop (2007) ทำการวิจัยโดยให้ผู้สอนเขียนภาพสะท้อนตนเองและทำแฟ้มสะสมงาน ผลการวิจัย พบว่า การเขียนภาพสะท้อนตนเองและการทำแฟ้มสะสม

งานมีผลดีต่อตัวผู้สอน เนื่องจากผู้สอนได้คิดประเมินการสอนของตนเองผ่านมุมมองที่เป็นกลางในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของตนเอง และได้คิดพัฒนาดตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบอีกว่า ผู้สอนสามารถแสดงความคิดได้ 6 รูปแบบ คือ Recollection, Evaluation, Analysis, Critical processing, Diagnosis, and Reflection

2.6.2 การเขียนภาพสะท้อนตนเองในแฟ้มสะสมงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ในการทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินตนเองผู้เรียนสามารถประเมินตนเองผ่านการเขียนไดอารี่ บันทึกการเรียน หรือ บทความ ทั้งนี้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดให้เกิดขึ้นในการเรียนรู้ Chirema (2007) ได้สร้างกระบวนการเขียนบทความขึ้นเพื่อนำมาใส่ในแฟ้มสะสมงานในการสอนนักเรียนพยาบาล ผลการวิจัยพบว่าการวัดประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานแบบนี้ สามารถจำแนกนักเรียนพยาบาลได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ไม่สามารถวัดประเมินผลตนเองได้ กลุ่มที่สามารถสะท้อนภาพการพัฒนาตนเองได้แต่ไม่ถึงขั้นการแก้ปัญหา และกลุ่มที่สามารถคิดเชิงวิพากษ์ได้ โดยกลุ่มที่สามารถสะท้อนภาพการพัฒนาตนเองได้แต่ไม่ถึงขั้นการแก้ปัญหามีจำนวนมากที่สุดนอกจากนั้น ทศนคติของผู้เรียนยังมีค่าเป็นบวกเนื่องจากการทำแฟ้มสะสมงานทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักถึงความสามารถในการเรียนของตนเองและการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดีเช่นเดียวกับ Palard (1999) ศึกษากระบวนการทำแฟ้มสะสมงานพบว่า การเขียนภาพสะท้อนตนเองในแฟ้มสะสมงานช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนไปได้ 7 ระดับ ระดับที่ 1 เป็นระดับต่ำสุดของความสามารถในการคิด และระดับที่ 7 เป็นระดับสูงสุดของความสามารถในการคิด ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดได้ในระดับที่ 3 ซึ่งเป็นระดับกลางๆ อย่างไรก็ตามความสามารถในการคิดขึ้นอยู่กับรูปแบบการทำภาพสะท้อนตนเองด้วย กล่าวคือ ถ้ารูปแบบภาพสะท้อนตนเองต่างกัน ระดับความคิดของผู้เรียนก็จะแตกต่างกันด้วย Yang (2010) ทดสอบภาพสะท้อนใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การแก้ไขตนเอง (Self-correction) และ การตรวจทานงานเพื่อน (Peer-review) รูปแบบทั้งสองเป็นหลักฐานยืนยันว่าการสะท้อนภาพตนเองเกิดขึ้นได้จากกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน (Bourner, 2003; Wood & Lynch, 1998) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงานยังช่วยทำให้เกิดการตรวจพินิจ (Monitoring), การประเมิน (Evaluating) เป็นต้น

การเขียนภาพสะท้อนตนเองในแฟ้มสะสมงานในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นความคิดของผู้เรียน เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน โดยเฉพาะการช่วยกระตุ้นความคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนงานวิจัยจำนวนหนึ่งได้ใช้การเขียนภาพสะท้อนตนเองเป็นเครื่องมือกระตุ้นความคิดของผู้เรียนเช่น Boyd et al. (2006) ทดสอบด้วยการให้นักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตรไปลงปฏิบัติงานเกษตร จากนั้นทุกสัปดาห์นักศึกษาจะเขียนภาพสะท้อนตนเอง ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ในเชิงลึกได้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Granville & Dison (2005) และ Sowa (2009) ผลการวิจัยทั้งหมดสรุปได้ว่าการเขียนภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนช่วยพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ในระดับที่สูงขึ้นได้

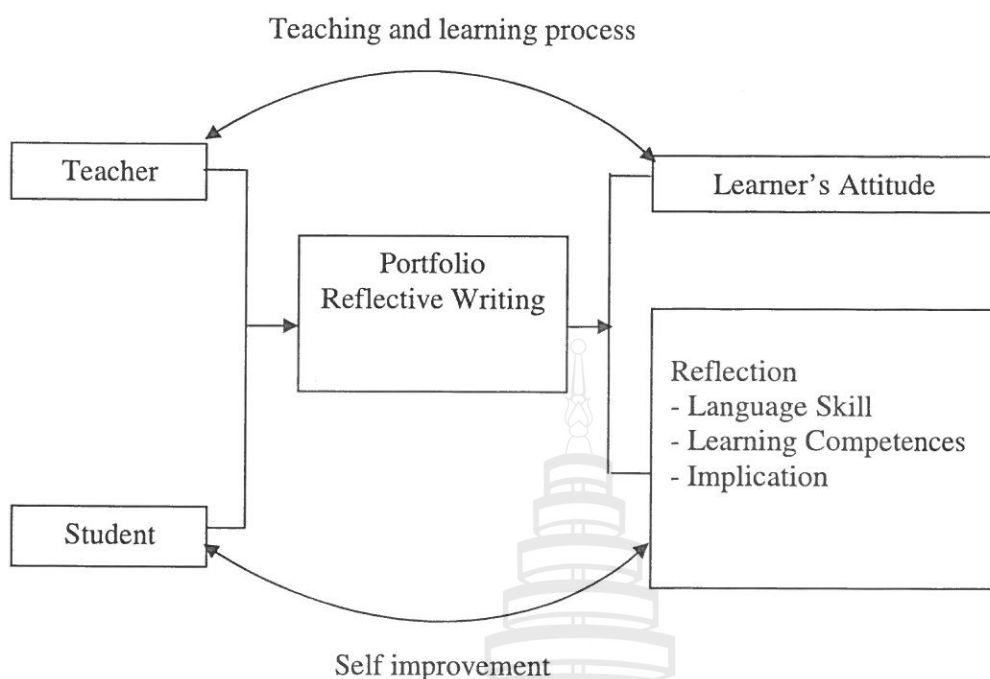
บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในงานวิจัยนี้ จะเริ่มจากกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย และการวิเคราะห์ผลการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ สร้างขึ้นจากทฤษฎี Constructivism (Powell & Kalina, 2009) ซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนจะมีองค์ความรู้เดิมอยู่ (Existing knowledge) เมื่อผนวกองค์ความรู้เดิมนั้นเข้ากับองค์ความรู้ที่ผู้สอนให้ผ่านการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำในการเรียน และการร่วมจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียน การสร้างกระบวนการจัดการความรู้ การสร้างระบบการตรวจทานงานเพื่อน ก็จะช่วยทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนจะประกอบด้วย การทำแฟ้มสะสมงาน การสนทนาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียน การถกเถียงเชิงวิชาการ หรือ ชิ้นงานต่างๆที่กำหนดขึ้น การเขียนภาพสะท้อนตนเอง เป็นต้น จากนั้นผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ทักษะคิดของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ (Learner's attitude) การพัฒนาทักษะทางภาษา (Language skill) สมรรถภาพในการเรียน (Learning competences) องค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้น และการนำไปใช้ (Implication) ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาตนเองของผู้เรียนจนตลอดชีวิต (Self improvement)

ภาพที่ 3-1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพที่ 3-1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยผู้เรียนและผู้สอนจะตกลงร่วมกันในการกำหนดกระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน และใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้รวบรวมความคิดและสร้างการเรียนรู้ขึ้นด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนต้องทำความเข้าใจร่วมกันถึงองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงานและกระบวนการที่จะเกิดขึ้นในการทำทุกขั้นตอน นอกจากนั้น การเขียนภาพสะท้อนตนเองจะถูกใช้เพื่อдингทัศนคติและกระบวนการคิดเชิงลึกที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ออกมา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองด้วยตนเองได้ในที่สุด

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 (Academic English 1) ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน จากประชากรทั้งสิ้น 150 คน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน นี้อยู่ในห้องที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน รายวิชานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมนักศึกษาให้สามารถเรียนรายวิชาเชิงวิชาการขั้นสูงต่อไปได้ โดยนักศึกษาจะสามารถใช้ 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง

ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งของรายวิชานี้ คือ นักศึกษาสามารถคิดเชิงวิพากษ์ได้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกรายวิชานี้ในงานวิจัย เนื่องจากมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการทำแฟ้มสะสมงาน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงปริมาณ (Quantitative tools) และเครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพ (Qualitative tools)

เครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงปริมาณในงานวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อวัดทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน ข้อดี และข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วย “agree”, ไม่เห็นด้วย “disagree” และไม่แน่ใจ “undecided” เห็นด้วยมีคะแนน 3 ไม่แน่ใจมีคะแนน 2 และไม่เห็นด้วยมีคะแนน 1

คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามประยุกต์จากแนวคิดการทำแฟ้มสะสมงานของ Mansvelder-Longayroux, Beijaard & Verloop (2007) เนื่องจากคำถามในงานวิจัยนี้มีความละเอียด ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว และมีการใช้เกณฑ์วิเคราะห์ภาพสะท้อนตนเองที่สอดคล้องกับในงานวิจัยนี้ จากนั้น ผู้วิจัยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนในการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ปรับแบบสอบถามหลังจากนำไปทำโครงการวิจัยนำร่อง (Pilot test) ในแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยได้เพิ่มส่วนที่ให้นักศึกษายกตัวอย่างสถานการณ์จริงสำหรับข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม (ดูตารางที่ 3-1) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการใช้แฟ้มสะสมงานของผู้เรียนอีกทางหนึ่ง

ตารางที่ 3-1 แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย

	1	2	3	Example (please give example relevant to your answers)
Components of Portfolio Process				
1. I can tell the objectives of portfolio.				
2. I can plan and select tasks with teacher.				
3. I can discuss scoring process to teachers.				
4. I can evaluate my learning progress because I answer reflective questions.				
5. When I discuss with teachers, I can think about my learning problems and solutions carefully.				
6. I can feedback and comment my classmates in the seminar.				
Teaching and Learning through Portfolio Process				
1. Teacher is not only teaching but helping.				
2. Teacher can help me develop my learning step by step.				
3. Portfolio can encourage me to participate in the class.				
4. Portfolio can change learning and teaching style.				
5. Portfolio can be used to evaluate my learning performance.				
6. Portfolio process can tell me how to improve myself.				
7. Portfolio is important.				
Advantages and disadvantages of Portfolio				
1. Portfolio changes teaching and learning style.				
2. Portfolio shows progressive steps.				
3. Portfolio can encourage me to evaluate myself.				
4. Portfolio helps learning collaboration.				
5. Portfolio is time consuming.				
6. Portfolio grading is fair.				

เครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพในงานวิจัยนี้ได้แก่ คำถามที่ใช้ในการเขียนภาพสะท้อนตนเอง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อวัดประเภทของความคิดที่เกิดขึ้นในผู้เรียนหลังจากการทำแฟ้มสะสมงาน

คำถามที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทความคิดของผู้เรียนจำนวน 4 ประเภท ว่าผู้เรียนมีความคิดในประเภทใดมากที่สุด ประเภทของความคิดทั้ง 4 ประเภทดัดแปลงจากงานวิจัยของ Vermunt & Verloop (1999) เนื่องจากประเภทความคิดทั้ง 4 ประเภทถูกนำไปทดสอบซ้ำเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ งานวิจัยนี้จึงรับการยอมรับและได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลาย ประเภทความคิดทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ Recollection, Evaluation, Analysis, and Critical thinking คำถามที่จะดึงความคิดประเภทความคิดทั้ง 4 ประเภทจากผู้เรียนเป็นคำถามที่จะทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้และปฏิบัติ คำถามที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพในงานวิจัยมีจำนวน 6 ข้อ ดังนี้

1. What makes this a good or an interesting part of this project?
2. What was the most difficult part of this project? Why?
3. What did you learn from doing this project? What skill did you act proactively when doing this project?
4. How is this project different from or better than other projects in your portfolio?
5. What is the best part / the weakest part of this project? Why?
6. How would you make this project better?

ผู้วิจัยนำคำถามที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ จากนั้นนำไปให้ผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ทดลองตอบ จากนั้นจึงนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง และนำไปใช้จริงต่อไป

3.4 ขั้นตอนการทำวิจัยและการวิเคราะห์ผลการวิจัย

ในการทำแฟ้มสะสมงาน ขั้นตอนในการทำแฟ้มสะสมงานจะเริ่มจากการตกลงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียน จากนั้นทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะเลือกชิ้นงานที่จะต้องทำตลอดภาคการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องร่วมกันกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละชิ้นงาน เพื่อวัดประเมินผลองค์ความรู้และสมรรถภาพในการเรียนของผู้เรียนในทุกขั้นตอน

การเรียนรู้จากนั้น ผู้เรียนจะต้องเขียนภาพสะท้อนตนเองตามแนวคำถามทั้ง 6 ข้อที่กำหนดขึ้น ภายใต้หัวข้อเครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.3 มาแล้ว

เมื่อผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดขั้นตอนการทำแฟ้มสะสมงาน ในสัปดาห์ที่สอง ผู้เรียนจะทำ pre-test ด้วยการตอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อวัดทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ (1) องค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน (Portfolio component) (2) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio process or teaching and learning process) และ (3) ข้อดี-ข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน (Advantages and disadvantages of portfolio) และหลังจากนั้นจะทำแบบทดสอบเดิมเป็น post-test อีกครั้งหนึ่งในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน จากนั้นผู้วิจัยจะเปรียบเทียบผลการวิจัยที่คำนวณได้จาก pre-test และ post-test ด้วยวิธีการทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่า p-value จาก t-test โดยค่าที่คำนวณได้จากแบบสอบถามจะกำหนดขึ้นจากเกณฑ์การแบ่งพิสัยหรือช่วงชั้นอันตรภาคให้เป็นช่วงเท่า ๆ กัน 3 ช่วง (Equivalent scale) เกณฑ์วัดค่าคำตอบจากแบบสอบถามจึงเป็นดังนี้

2.1-3 มีค่ามาก

1.1-2 มีค่าปานกลาง

0-1 มีค่าน้อย

ในการเขียนภาพสะท้อนตนเอง ผู้เรียนจะเขียนภาพสะท้อนตนเองทุกสัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อวิเคราะห์ (1) ทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษวิชาการของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะด้านคำ ทักษะการอ่าน ทักษะด้านไวยากรณ์ ทักษะการฟัง และทักษะการพูด (2) ผู้วิจัยวิเคราะห์สมรรถภาพในการเรียน ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย ความสามารถในการวางแผน และการบริหารจัดการเวลา และ (3) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของภาพสะท้อนตนเองนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ประเภทความคิดจากงานวิจัยของ Vermunt & Verloop (1999) ซึ่งได้ให้นิยามประเภทของความคิดทั้ง 4 ประเภท คือ

“Recollection refers to memory of self-experience/activities in the past and the ability to form future expectations and to predict developments. Memory refers to the ability to evaluate, analyze, critically process, diagnose and reflect on what happened in the past. (เป็นความระลึกได้ว่าเรียนรู้อะไร ทำกิจกรรมอะไร หรือได้คิดอะไร)

Evaluation refers to the ability to judge self-capacity by experiencing one’s own feelings and understanding and to offer opinions about what makes a problem difficult without reasoning to support. (เป็นการประเมินความรู้สึกของตนเองต่อการเรียนรู้ความสามารถของตนเอง โดยไม่มีเหตุผลอธิบาย)

Analysis refers to the ability to provide reasons to support one’s own opinion, to identify factors influencing one’s own learning, and to examine differences and similarities between the same situations from one’s own context. (เป็นการให้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเอง บอกได้ว่าปัจจัยใดส่งผลต่อการเรียนรู้ของตนเอง เปรียบเทียบ เปรียบต่างได้)

Critical thinking refers to the comparison of one’s own opinion with another’s opinion or argument; the ability to formulate one’s own idea and provide a solution for making a decision. (เป็นการประปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น สามารถรวบรวมความคิดในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง)”

ผู้วิจัยนับความถี่การเกิดของแต่ละประเภทความคิด จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางความถี่ และการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่วิเคราะห์ได้จากนักศึกษาที่เรียนวิชา AE1 จำนวน 40 คน เป็นเพศหญิง 80% เป็นเพศชาย 20% อายุ 15-20 ปี มีจำนวน 95% และทุกคนเคยเรียนภาษาอังกฤษมาแล้วเป็นเวลา 11 ปี ในจำนวน 40 คน มี 83% ไม่เคยทำแฟ้มสะสมงาน นั้นแสดงว่าแฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งใหม่สำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

4.1 ทศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการทำแฟ้มสะสมงาน

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อองค์ประกอบของการทำแฟ้มสะสมงาน pre-test และ post-test มี 3 หัวข้อหลัก คือ (1) องค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน (Portfolio component) (2) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน (Teaching and learning process) และ (3) ข้อดี-ข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน (Advantages and disadvantages of portfolio) นอกจากนั้น ยังมีการวิเคราะห์ตัวอย่างที่ผู้เรียนตอบมาในแบบสอบถามเพื่อยืนยันความเข้าใจในคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามด้วย

ตารางที่ 4-1 ทศนคติของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน

Attitudes			Response of students (% of occurrences)	
Item	Pre	Post	Able to tell	
			Pre	Post
Portfolio Components				
1.1. Objective	2.80	2.90	68.58	80.95
1.2 Teacher	2.40	2.85	43.33	100.00
1.3 Task	2.73	2.70	66.67	95.00
1.4 Scoring criteria	1.63	2.70	16.67	70.00
1.5 Reflective writing	2.13	2.90	53.33	100.00
1.6 Tutorial session	3.00	2.75	93.33	95.00
	2.42	2.76		

4.1.1 ทศนคติของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน

ผลการวิจัยในตารางที่ 4-1วิเคราะห์ทศนคติของผู้เรียนที่มีต่อองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ (Objective) ผู้สอน (Teacher) ชิ้นงาน (Task) เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring criteria) การเขียนภาพสะท้อนตนเอง (Reflective writing) และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน (Tutorial session) พบว่า คะแนนแบบสอบถาม post-test มีค่ามากกว่าคะแนนแบบสอบถาม pre-test อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า $p=.002$ โดยระดับคะแนน post-test มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เพิ่มขึ้นจาก 2.42 เป็น 2.76 และเมื่อวิเคราะห์ค่าร้อยละ คะแนนมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 43.33% เป็น 100.00%, 16.67% เป็น 70.00%, 53.33% เป็น 100.00% เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถยกตัวอย่างประกอบการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อได้อย่างชัดเจนใน post-test

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ในการทำแฟ้มสะสมงานได้เปลี่ยนจากแหล่งรวบรวมชิ้นงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อีกด้วยดังจะเห็นได้จากคำตอบที่ผู้เรียนกล่าวว่า

“When I am confused, I always consult with my teacher. And he can clarify.”

“Teacher always advises how to develop portfolio. I am very happy to talk with him.”

ในส่วนของชิ้นงาน ผู้เรียนพอใจกับการได้เลือกทำชิ้นงานด้วยตนเอง และมีการตกลงเกณฑ์การให้คะแนนร่วมกับผู้สอน นอกจากนั้น การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันในชั้นเรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทำให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการทำแฟ้มสะสมงาน ดังที่ผู้เรียนกล่าวว่า

“My listening skill is not good enough because I spent less time on my listening practice.”

“I can pick up the book I want to read. I am very happy to read it. And I want to read more.”

“I compare my portfolio with non-portfolio subjects. I know that my portfolio is my learning progress.”

4.1.2 ทัศนคติของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้มสะสมงาน

ผลการวิจัยในตารางที่ 4-2 วิเคราะห์ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้มสะสมงาน ได้แก่ บทบาทผู้สอน (Role of teacher) บทบาทผู้เรียน (Role of student) การทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio process) การพัฒนาตนเอง (Self-improvement) และกระบวนการเขียนภาพสะท้อนตนเอง (Reflection process) การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน (Tutorial session) พบว่าคะแนนแบบสอบถาม post-test มีค่ามากกว่าคะแนนแบบสอบถาม pre-test อย่างมีนัยสำคัญค่า p เท่ากับ .625 ระดับคะแนน post-test มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เพิ่มขึ้นจาก 2.63 เป็น 2.81 จะเห็นได้ว่า คะแนน pre-test บทบาทผู้สอน (Role of teacher) และบทบาทผู้เรียน (Role of student) มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 66.67%, 76.67% เป็น 100.00% ใน post-test

ตารางที่ 4-2 ทศนคติของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้มสะสมงาน

Attitudes			Response of students (% of occurrences)	
Item	Pre	Post	Able to tell	
			Pre	Post
Teaching and learning process				
1.1. Role of teacher	2.83	2.95	66.67	100.00
1.2 Role of student	2.63	2.70	76.67	100.00
1.3 Process of portfolio	2.43	2.65	30.00	70.00
1.4 Self- improvement	2.66	2.85	50.00	70.00
1.5 Reflection process	2.60	2.95	66.67	95.00
	2.63	2.81		

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในกระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้มสะสมงานเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นศูนย์กลางเป็นการเรียนด้วยความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนดังจะเห็นได้จากคำตอบที่ผู้เรียนกล่าวว่า

"I ask my teacher about objective of my portfolio."

"My teacher and I have discussed about what to work on to meet my learning objectives."

ผู้เรียนยังแสดงความคิดเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนผ่านแฟ้มสะสมงานช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จุดอ่อนจุดแข็งในการเรียนของตนเอง และพัฒนาตนเองได้ โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เพียงชี้แนะเท่านั้น

"I pick up the lowest level of graded readers but now I am reading level 5. And I enjoy it very much."

"Now, when I watch a soundtrack movie, I understand more."

4.1.3 ทศนคติของผู้เรียนต่อข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงาน

ผลการวิจัยในตารางที่ 3 วิเคราะห์ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงาน พบว่า ระดับคะแนน post-test มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เพิ่มขึ้นจาก 2.54 เป็น 2.82 ผู้เรียนสามารถบอก

ข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงานได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่า $p = .000$ เมื่อวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน พบว่า ผู้เรียนสามารถบอกข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงานได้เพิ่มขึ้น เช่น จาก 46.67% เป็น 95%, 30% เป็น 100%, และ 68% เป็น 100%

ตัวอย่างของข้อดีของแฟ้มสะสมงาน คือ

"I can decide what I want to learn."

"I know my strengths and weaknesses."

"Portfolio promotes my self-study."

ส่วนข้อเสียของแฟ้มสะสมงานที่ผู้เรียนกล่าวไว้ คือ

"It is time-consuming."

ตารางที่ 4-3 ทศนคติของผู้เรียนต่อข้อดีและข้อเสียของแฟ้มสะสมงาน

Attitudes	Response of students (% of occurrences)			
	Able to tell			
	Pre	Post	Pre	Post
Advantages and disadvantages of portfolio				
1.1. Shift teaching and learning style	2.60	3.00	46.67	95.00
1.2 Show progressive steps	2.63	3.00	60.00	100.00
1.3 Self-evaluation	2.60	2.90	33.33	70.00
1.4 Learning collaboration	2.26	2.70	30.00	100.00
1.5 Time consuming	2.93	3.00	68.00	100.00
1.6 Fairness	2.26	2.70	33.33	55.00
	2.54	2.82		

4.2 การเขียนภาพสะท้อนตนเอง

ในการวิเคราะห์การเขียนภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ (1) ทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษวิชาการของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะด้านคำ ทักษะการอ่าน ทักษะด้านไวยากรณ์ ทักษะการฟัง และทักษะการพูด (2) สมรรถภาพในการเรียน ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย ความสามารถในการวางแผน และการบริหารจัดการเวลา และ (3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ผลการวิจัยเป็นดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4-4 ทักษะภาษา สมรรถภาพในการเรียน ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

Language skills	No. of occurrences	% of occurrences
Word	68	36.17
Reading	58	30.85
Writing	32	17.02
Grammar	15	7.98
Listening	12	6.38
Speaking	3	1.60
Learning competences		
Self-study	55	33.33
Discipline	51	30.90
Planning	35	21.21
Time management	24	14.55
Implication		
Application	6	60.00
Integration	4	40.00

4.2.1 ทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษวิชาการของผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่าหลังจากทำแฟ้มสะสมงาน ผู้เรียนมีทักษะด้านคำศัพท์มากที่สุด คือ 36.17% ผลจากการเขียนสะท้อนภาพตนเอง พบว่า ผู้เรียนกล่าวไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"I learnt more new words by reading scientific articles."

"I have planned to categorize antonyms and synonyms, so that I can cultivate my vocabulary."

รองลงมาผู้เรียนมีทักษะการอ่านมาก คือ 30.85% ผลจากการเขียนสะท้อนภาพตนเอง พบว่า ผู้เรียนกล่าวว่า

"I started reading very easy articles and now I can read short novels."

"Before portfolio process I was afraid of reading English magazines, now I am not."

ส่วนทักษะการพูดได้รับการพัฒนาน้อยที่สุด คือ 1.60% ผลจากการเขียนสะท้อนภาพตนเอง พบว่า ผู้เรียนกล่าวว่า

"I can develop my speaking skill."

ผลการวิเคราะห์ทักษะภาษาแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดในประเภท recollection เนื่องจากผู้เรียนจะสามารถจำได้ว่าได้ทำชิ้นงานใดไปบ้างเพื่อฝึกทักษะด้านภาษา และได้พัฒนาตนเองด้านใดบ้างดังนี้

"I have practiced writing a long story. I can now create a dialogue."

"I learned how to make use of correct tense."

นอกจากนั้น การทำแฟ้มสะสมงานยังช่วยผู้เรียนให้ประเมินตนเองว่ามีจุดอ่อนและจุดแข็งในการเรียนอย่างไร ทักษะใดควรได้รับการพัฒนา ซึ่งประเภทความคิดนี้เรียกว่า Evaluation ดังตัวอย่างการเขียนภาพสะท้อนตนเอง ต่อไปนี้

"I know that my vocabulary is limited, so I must start to increase my vocabulary first."

"I must improve my reading skill and also spend more time on writing."

4.2.2 สมรรถภาพในการเรียน

ในการทำแฟ้มสะสมงาน สมรรถภาพในการเรียนของผู้เรียนเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ผลการวิจัยในตารางที่ 4-4 พบว่า การทำแฟ้มสะสมงานในรายวิชา AE1 ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 33.33% ความมีวินัย 30.90% ความสามารถในการวางแผน 21.21% และการบริหารจัดการเวลา 14.55% และวิเคราะห์การเขียนภาพสะท้อน ได้ดังตัวอย่าง

“Before this, I had no plan for myself, just follow the teaching schedule. But now, I can set it up by myself.”

“I must manage my time to be more beneficial to myself.”

“I keep on telling myself not to wait until the last minute.”

“Portfolio helps me to know my weaknesses so that I can find way to cope with them.”

4.2.3 ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ พบว่า ผู้เรียนสามารถนำไปใช้กับรายวิชาอื่นได้ เพียง 6 คำตอบ หรือ 60.00% และนำไปผสมผสานให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้เพียง 4 คำตอบ หรือ 40.00% ซึ่งค่อนข้างน้อย โดยผู้เรียนกล่าวว่า

“I use my improved vocabulary learnt from portfolio to write paragraphs in my Writing 1 Course.”

“I can use my knowledge in my daily life.”

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังไม่สามารถการประยุกต์ใช้กระบวนการทำแฟ้มสะสมงานได้ จึงไม่สามารถคิดได้ในประเภทความคิดเชิงวิพากษ์ หรือ Critical thinking

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติ และภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนผ่านกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาอังกฤษวิชาการ 1 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เรียน และการเขียนภาพสะท้อนตนเอง

ในการทำแฟ้มสะสมงาน ขั้นตอนในการทำแฟ้มสะสมงานจะเริ่มจากการตกลงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียน จากนั้นทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะเลือกชิ้นงานที่จะต้องทำตลอดภาคการศึกษาที่ต่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องร่วมกันกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละชิ้นงาน เพื่อวัดประเมินผลองค์ความรู้และสมรรถภาพในการเรียนของผู้เรียนในทุกขั้นตอนการเรียนรู้นอกจากนั้น ผู้เรียนจะต้องเขียนภาพสะท้อนตนเองตามแนวคำถามทั้ง 6 ข้อที่กำหนดขึ้น ภายใต้หัวข้อเครื่องมือที่ใช้วัดผลเชิงคุณภาพ

ทัศนคติของผู้เรียนที่วิเคราะห์ คือ ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ (1) องค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน (Portfolio component) (2) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio process or teaching and learning process) และ (3) ข้อดี-ข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน (Advantages and disadvantages of portfolio) หลังจากนั้นจะทำแบบทดสอบเดิมเป็น post-testอีกครั้งหนึ่งในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน จากนั้นผู้วิจัยจะเปรียบเทียบผลการวิจัยที่คำนวณได้จาก pre-test และ post-test ด้วยวิธีการทางสถิติ

ในการเขียนภาพสะท้อนตนเอง ผู้เรียนจะเขียนภาพสะท้อนตนเองทุกสัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อวิเคราะห์ (1) ทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษวิชาการของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะด้านคำ ทักษะการอ่าน ทักษะด้านไวยากรณ์ ทักษะการฟัง และทักษะการพูด (2) ผู้วิจัยวิเคราะห์สมรรถภาพในการเรียน ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย ความสามารถในการวางแผน และการบริหารจัดการเวลา และ (3) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของภาพสะท้อนตนเองนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ประเภทความคิด จากงานวิจัยของ Vermunt & Verloop (1999) 4 ประเภท คือ Recollection, Evaluation, Analysis และ Critical thinking

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกกับการทำแฟ้มสะสมงาน ทั้งในด้าน (1) องค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน (2) กระบวนการทำแฟ้มสะสมงาน และ (3) ข้อดี-ข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงาน โดยมีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามมากกว่า 2.0 คือ อยู่ในระดับมากและผู้เรียนยังแสดงว่าได้ตระหนักถึงข้อเสียของการทำแฟ้มสะสมงานด้วย

ในด้านประเภทความคิดที่ปรากฏจากการทำแฟ้มสะสมงาน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดจัดอยู่ในประเภท Recollection ยังไม่สามารถคิดเชิงวิเคราะห์ หรือ Analysis หรือ คิดเชิงวิพากษ์ หรือ Critical thinking ได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแฟ้มสะสมงานเป็นกระบวนการวัดประเมินผลที่สามารถนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ได้ เนื่องจากแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือในการแสดงความพยายามของผู้เรียน พัฒนาการในการเรียน และภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียน

แฟ้มสะสมงานทำให้การเรียนการสอนแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางเปลี่ยนไปเป็นการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของ Genesee & Upshur (1996) และ Davies & LeMahieu (2003)

ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการทำแฟ้มสะสมงานที่พบในงานวิจัยนี้ยังเป็นไปในทิศทางที่ดี ดังที่พบในงานวิจัยในอดีตของ Çepni&Çil (2009) และ Phoomaphooti (1999) ที่พบว่า แฟ้มสะสมงานช่วยกระตุ้นระบบความคิดของผู้เรียนและพฤติกรรมในด้านบวกของผู้เรียนกระบวนการทำแฟ้มสะสมงานสามารถสร้างองค์ความรู้ไปพร้อม ๆ กับสร้างสมรรถภาพและประสิทธิภาพทางความคิดของผู้เรียน เช่น การ

มีวินัยในตนเอง การกำหนดแผนการเรียนรู้ และความคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียน เหมือนกับที่พบในผลการวิจัยของ Lynch & Purnawarman (2004) จากการที่ผู้เรียนมีความสุขในการทำเพิ่มสะสมงานและการสะท้อนภาพของตนเอง ทำให้ตีความได้ว่าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันผู้เรียนยังได้ตระหนักถึงข้อเสียของการทำเพิ่มสะสมงาน ซึ่งพบว่าการวัดประเมินผลด้วยวิธีการนี้จะใช้เวลานานกว่าการวัดประเมินผลด้วยวิธีการอื่น (De Rijdt, Tiquet, Dochy & Devolder, 2006) และอาจเกิดความลำเอียงในการให้คะแนนได้

การทำเพิ่มสะสมงานจะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาตนเองตลอดชีวิต รวมถึงทำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองด้วยตนเอง ไปพร้อมๆกับการฝึกทักษะภาษาต่างๆ แม้ว่าประเภทความคิดของผู้เรียน AE1 จะยังไม่ไปถึงประเภทความคิดวิเคราะห์และความคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจะต้องมีการพัฒนาผู้สอนให้คิดวิเคราะห์และคิดวิพากษ์ให้ได้ก่อนจะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน (Lo, 2010) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบในงานวิจัยของ Mansvelder-Longayroux, Beijaard & Verloop (2007) ที่พบว่า ผู้เรียนสามารถคิดได้ถึงขั้นความคิดเชิงวิพากษ์ หรือ critical thinking แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Jones (2005) และ Lo (2010)

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่าการทำเพิ่มสะสมงานในวิชา AE1 ตอบสนองวัตถุประสงค์ของเพิ่มสะสมงานที่นักวิจัยได้ตีความไว้ (Davies & LeMahieu, 2003; Genesee & Upshur, 1996; Purves & Quarttrini, 1996) คือ ประการแรก เพิ่มสะสมงานเป็นตัวแทนความมานะพยายาม ความมีวินัย ความตั้งใจในการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์และเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำมากกว่าชี้แนะ และประการที่สอง เพิ่มสะสมงานเป็นเครื่องมือสะท้อนพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ Paulson, Paulson & Meyer (1991) สรุปความไว้

ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นด้วยว่าเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์เนื้อหาภาพสะท้อนตนเองของผู้เรียนของ Vermunt & Verloop (1999) มีความเป็นสากล สามารถนำมาใช้กับผู้เรียนแถบโลกตะวันตกหรือแถบเอเชียก็ได้

ประเภทความคิดของ Vermunt & Verloop (1999) ได้แก่ Recollection, Evaluation, Analysis และ Critical thinking อาจจะไม่ใช่การวัดระดับความคิดว่าความคิดแบบ Analysis สูงกว่า Recollection แต่ทั้ง 4 ประเภทของความคิดรวมกันเป็นองค์ประกอบของระบบอภิปรายในการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนั้นการทำแฟ้มสะสมงานควรทำไปพร้อมกับการเขียนภาพสะท้อนตนเองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง การเขียนภาพสะท้อนตนเองเป็นเครื่องมือสำคัญในการตั้งศักยภาพทางความคิดของผู้เรียนออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดเชิงอภิปราย (Metacognition) ในผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย ได้แก่ การศึกษารูปแบบของภาพสะท้อนตนเองที่มีผลต่อประเภทความคิดที่เกิดขึ้นในผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น การเขียนภาพสะท้อนตนเองในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับรูปแบบไดอารี่ ส่วนข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ ได้แก่ การนำแฟ้มสะสมงานไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินการเรียนรู้ และสร้างบทบาทผู้เรียนให้เป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะแนวทาง อีกทั้งนำการเขียนภาพสะท้อนตนเองไปเป็นเครื่องมือพัฒนาความคิดของทั้งผู้เรียนและผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- Barrett, H. C. (2001). Electronic portfolios=multimedia development+ portfolio development: the electronic portfolio development process. **Electronic portfolios, American Association for Higher Education**, 110-116.
- Beck, R. J., Livne, N. L., & Bear, S. L. (2005). Teachers' self-assessment of the effects of formative and summative electronic portfolios on professional development. **European Journal of Teacher Education**, 28(3), 221-244.
- Bintz, B.P. & Harste, J.C. (1991). Whole language assessment and evaluation: The future. In B. Harp (Ed.), **Assessment and Evaluation in Whole Language Programs**. Norwood, MA:
- Bourner, T. (2003). Assessing reflective learning. **Education and training** 45.5, 267-272.
- Boyd, B. L., Dooley, K. E. and Felton S. (2006). Measuring learning in the affective domain using reflective writing about a virtual international agriculture experience. **Journal of Agriculture Education** 47.3, 24-32.
- Callahan, S. (1995). Portfolio expectations: possibilities and limits. **Assessing Writing**, (2)2, 117-152.
- Çepni, S. & Çil, E. (2009). A case study for reliability on portfolio evaluation. **Procedia: Social and Behavioral Sciences**, (1)1, 963-968.
- Chirema, K. D. (2007). The use of reflective journals in the promotion of reflection and learning in post-registration nursing students. **Nurse Education Today** 27, 192-202.
- Davies, A & LeMahieu, P. (2003). Assessment for learning: reconsidering portfolios and research evidence. In M. Segers, F. Dochy, & E. Cascallar (Eds.), **Innovation and Change in Professional Education: Optimising New Modes of Assessment: In Search of Qualities and Standards** (pp.141-169). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- De Rijdt, C., Tiquet, E., Dochy, F., & Devolder, M. (2006). Teaching portfolios in higher education and their effects: an explorative study. **Teaching and Teacher Education**, 22(8), 1084-1093.
- Douglas, D. (2000). **Assessing Languages for Specific Purposes**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Escobar, U. C. (2001). Investigación en acción en el aula de lengua extranjera: la evaluación de la interacción mediante el portafolio oral. En A. CAMPS (coordra.), **El Aula**

Comoespacio de Investigación y Reflexión. Investigaciones en Didáctica Dela Lengua. Barcelona: Graó.

- Farrell, T. S. C. (1999). Reflective practice in an EFL teacher development group. **System** 27, 157-172.
- Genesee, F. & Upshur, J. (1996). **Classroom-based Evaluation in Second Language Education.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Gibbs, G. (1995). **Using Portfolios, Assessing Student Centred Courses.** Oxford: Centre for Staff Development.
- Granville, S. & Dison, L. (2005). Thinking about thinking: integrating self-reflection into an academic literacy course. **Journal of English for Academic Purposes** 4, 99-108.
- Griffiths, V. (2000). The reflective dimension in teacher education. **International Journal of Educational Research** 33, 539-555. doi:10.1016/S0883-0355(00)00033-1, [http://dx.doi.org/10.1016/S0883-0355\(00\)00033-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0883-0355(00)00033-1)
- Hamp-Lyons, L. (2003). Writing teachers as assessors of writing. In B. Kroll (ed.), **Exploring the Dynamics of Second Language Writing**, (pp.162-189), Cambridge: University Press.
- Henderson, J. G. (1996). **Reflective teaching: The study of your constructivist practices.** Englewood Cliffs, NJ: Merrill prentice Hall.
- Imhof, M. & Picard, C. (2009). Views on using portfolio in teacher education. **Teaching and Teacher Education**, 25, 149-154.
- Jay, J. K. & Johnson, K. L. (2002). Capturing complexity: a typology of reflective practice for teacher education. **Teacher and Teaching Education** 18, 73-85.
- Jones, A. (2005). Culture and context: critical thinking and student learning in introductory macroeconomics. **Studies in Higher Education**, (30)3, 339-354.
- Klenowsky, V. (2002). **Developing Portfolios for Learning and Assessment: Processes and Principles.** London: Routledge.
- Lirola, M. & Crespo, E. (2007). La evaluación en el marco del EEES: el uso del portfolio en Filología Inglesa, en **Red-U, Revista de Docencia Universitaria**, 2. Retrieved December 10, 2010 from http://www.redu.um.es/Red_U/2/
- Lo, Y-F. (2010). Assessing critical reflection in Asian EFL students' portfolio: an exploratory study. **The Asia-Pacific Education Research**, (19)2, 347-355.
- Lynch L. & Purnawarman, P. (2004). Electronic portfolio assessments in U.S. educational and instructional technology programs: Are they supporting teacher education?

- Association for Educational Communications & Technology – TechTrends, 48(1), 50-56.
- Lynch, B. & Shaw, P. (2005). Portfolio, power and ethics. *Tesol Quarterly*, 39(2): 263-297.
- Mansvelder-Longayroux, D. D., Beijaard, D., & Verloop, N. (2007). The portfolio as a tool for stimulating reflection by student teachers. *Teaching and Teacher Education*, 23, 47-62.
- MartínezLirola, M. & Crespo F. E. (2007). La evaluación en el marco del EEES: eluso del portfolio en Filología Inglesa. Red-U, Revista de Docencia Universitaria 2. Retrieved February 2, 2009 from http://www.redu.um.es/Red_U/2/McMillan, J. H. (2004). **Classroom Assessment: Principles and Practice for Effective Instruction**. New York: Pearson.
- McMillan, J. H. (2004). **Classroom assessment: Principles and practice for effective instruction**. New York: Pearson.
- Oermann, M. (1999). Developing a teaching portfolio, *Journal of Professional Nursing*, 15(4), 224–228.
- Palard, C. (1999). **Investigating how the different formats of reflective writing in process evaluation promote students' reflection**. Unpublished M. A. Thesis, King Mongkut's University of Technology, Thonburi.
- Paulson, F. L., Paulson, P. R., & Meyer, C. A. (1991). What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, (48)5, 60-63.
- Phoomaphooti, N. 1999. **Self-concept and Learning Progress of Students Assessed by Portfolios**. Unpublished M. A. Thesis in Education, Chiangmai University.
- Powell, K. & Kalina, C. (2009). Cognitive and social constructivism: developing tools for an effective classroom. *Education*, (130)2, 241-250.
- Purves, A. C. & Quattrini, J. A. (1996). **Creating the Literature Portfolio: A Guide for Students**. Illinois: NTC Publishing Group.
- Sirimahasakorn, B. (2001). **Portfolio Plus in Collection**. Bangkok: Aksorn Charoen.
- Song, B., & August, B. (2002). Using portfolios to assess the writing of ESL students: a powerful alternative? *Journal of Second Language Writing*, 11: 49-72.
- Sowa, P. A. (2009). Understanding our learners and developing reflective practice: conducting action research with English language learners. *Teaching and Teacher Education* 25, 1026-1032.
- Taylor, G. R. (2003). **Informal Classroom Assessment: Strategies for Teachers**. Lanham, MD: Scarecrow.

- Vermunt, J. & Verloop, N. (1999). Congruence and friction between learning and teaching. **Learning and Instruction**, 9, 257-280.
- Wongphai, N. (1998). **Key Personnel Teachers' Instruction with Student Portfolios**. Unpublished M. A. Thesis in Education, Chiangmai University.
- Wood, P. K., and Lynch, C. L. (1998). Campus strategies: Using guided essays to assess and encourage reflective thinking. **Assessment Update** 10.2, 14-15.
- Zeichner, K. & Wray, S. (2001). The teaching portfolio in US teacher education programs: what we know and what we need to know. **Teaching and Teacher Education** 17, 613-621.

